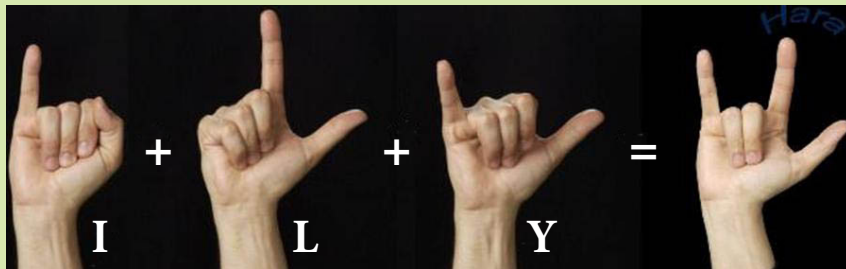

"Ngôn ngữ ký hiệu" - mang mùa xuân cho người khiếm thính

✧ THẢO NHIÊN

Có một dấu hiệu rất nổi tiếng hẳn bạn đã từng nhìn thấy – dấu hiệu “I love you”. Vậy bạn có biết, đó chính là một dạng của “ngôn ngữ ký hiệu”

Theo các nhà khoa học, không cần sử dụng ngôn từ, chúng ta vẫn có thể truyền đạt đến 70% thông điệp bằng ngôn ngữ cơ thể như: điệu bộ, tay chân, nét mặt... Nhiều người còn tin rằng, giao tiếp không lời đáng tin cậy hơn so với lời nói. Một nụ hôn vào má để diễn tả tình yêu, cái xoa đầu ấm áp như một lời khích lệ dành cho đứa trẻ, cái bắt tay thật chặt thay lời chào thân mật lúc gặp gỡ. Không lời, nhưng mọi người đều hiểu. Đó là “ngôn ngữ ký hiệu” – **Sign Language**.

Ngôn ngữ ký hiệu (NNKH) hay còn gọi là “thủ ngữ”- là phương tiện ngôn ngữ phổ biến nhất trong cộng đồng người câm điếc, sử dụng chuyển động của cơ thể (điệu bộ, tay chân, nét mặt...) để giao tiếp với những người xung quanh.

Ngôn ngữ ký hiệu giúp bé chia sẻ và kết bạn

“Nói bằng tay”

Bạn làm thế nào để nhắc một đứa bé đang làm ồn nên giữ im lặng: hãy dùng ngón trỏ đặt lên môi. Chỉ cần thấy đứa bé lắc đầu, bạn hiểu ngay là nó không đồng ý với điều đó. Theo các nhà khoa học, mỗi người (dù bình thường hay câm điếc) đều có sẵn 30% kiến thức NNNKH thuộc về bản năng. Do đó, NNNKH ở các nơi trên thế giới vẫn có một số điểm tương đồng nhất định.

Ví dụ: đến bất cứ đâu, bạn cũng có thể diễn tả từ “uống” bằng cách vờ như đang cầm ly uống nước, từ “đi bộ” thì dùng 2 ngón tay di chuyển xen kẽ, thể hiện một người đang đi...

Tuy nhiên, cũng như ngôn ngữ nói, do bắt nguồn từ văn hóa, lịch sử, đời sống... nên NNNKH của từng vùng, từng quốc gia có một số khác biệt tùy thuộc đặc điểm địa phương.

NNKH chuẩn quốc tế được sáng tạo vào năm 1924, gọi là Gestuno. Đáng tiếc là loại NNNKH này đã “chết yếu” ngay sau khi ra đời. Tuy nhiên, vì người câm điếc có năng lực tập trung cao và sử dụng NNNKH thường xuyên, nên nhờ NNNKH bản năng, dù có khác biệt về quốc gia, họ vẫn có thể giao

tiếp với nhau tốt hơn những người bình thường không biết ngoại ngữ.

Bạn có muốn học NNNKH?

Để học NNNKH, việc đầu tiên bạn cần biết là: phân biệt hai khái niệm “ngôn ngữ ký hiệu” và “ngôn ngữ cử chỉ”. Tuy ngôn ngữ cử chỉ cũng biểu đạt bằng cách sử dụng dáng vẻ, điệu bộ của cơ thể, tương tự như NNNKH, nhưng NNNKH là một hệ thống ngôn ngữ chặt chẽ có từ vựng, ngữ pháp và cấu trúc hoàn chỉnh.

Cấu trúc câu

Cấu trúc NNNKH không giống như ngôn ngữ thường dùng hàng ngày, trong đó “tính giản lược” và “có điểm nhấn” là 2 đặc điểm cực kỳ quan trọng.

1. Giản lược câu muốn nói lại thành những từ quan trọng, xác định “điểm nhấn” (điểm cần chú ý).
2. Sắp xếp cấu trúc câu theo thứ tự quan trọng giảm dần, “điểm nhấn” thường được đưa lên đầu câu để người đối thoại chú ý. Tùy ý cần nhấn mạnh mà câu muốn nói có thể sắp xếp theo nhiều kiểu khác nhau.

- Câu muốn nói: “Anh có khỏe không?”

→ Điểm nhấn: KHỎE

→ Sử dụng NNKH: “KHỎE không?”

- Câu muốn nói: “Hôm qua, tôi gặp lại người bạn thân ở công viên”.

→ Điểm nhấn: GẶP, BẠN THÂN

→ Sử dụng NNKH: BẠN THÂN GẶP ở công viên hôm qua.

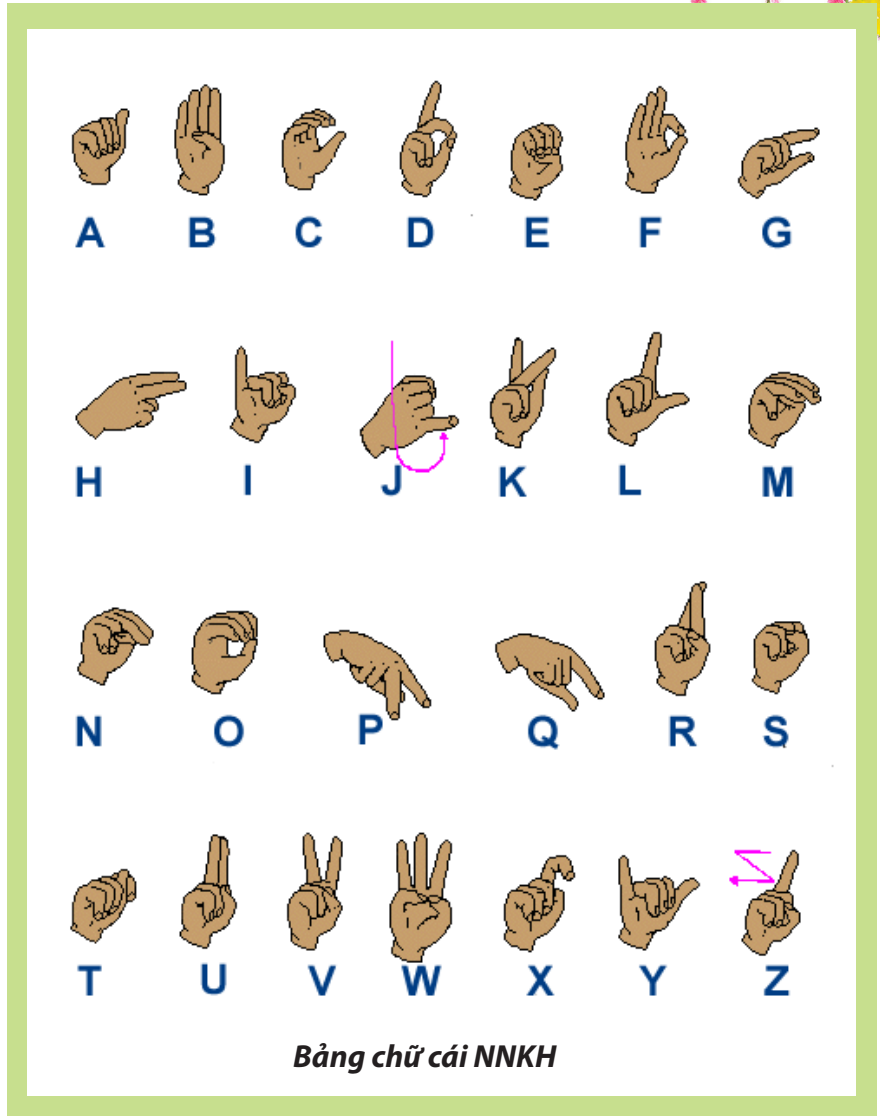
Để diễn tả một câu hoàn chỉnh bằng NNKH, phải tưởng tượng hình ảnh cùng từ ngữ trước. Sau đó, dùng tay, chân, nét mặt... để dẫn giải lần lượt từng động tác một cách có thứ tự.

Bảng chữ cái

Bên cạnh phần hội thoại, bảng chữ cái là một phần quan trọng trong NNKH, đặc biệt trong các trường hợp cần đánh vần tên riêng. Mỗi hình dạng và tư thế quy định của các ngón tay tương ứng với một chữ cái. Khi sử dụng, người học phải tư duy ghép chữ cái thành từ trước, rồi mới ghép từ vựng thành câu.

Một ngôn ngữ thú vị

Rất dễ mất phương hướng và khó thấu hiểu lẫn nhau khi nói mà thiếu hẳn những chuyển động và biểu cảm của nét mặt, cơ thể... Thử nhắm mắt và nói chuyện mà không cử động cơ thể trong vòng 2 phút, bạn sẽ nhận ra ngay tầm quan trọng của NNKH! Vì vậy, bên cạnh những người câm điếc (đối tượng chính sử dụng NNKH), loại ngôn ngữ này hiện đang được rất

Bảng chữ cái NNKH

nhều tình nguyện viên, và cả các bạn trẻ bình thường theo học.

Này nhé, ngoài việc có thêm kiến thức (tương tự như học một “ngoại ngữ”), học NNKH còn mang đến cho bạn rất nhiều lợi ích:

- *Hoàn thiện khả năng học tập:* vì dùng hình ảnh để miêu tả, nên sử dụng NNKH giúp người bình thường học tập và tư duy tốt hơn.

- *Tự tin truyền đạt thông tin:* đặc trưng của NNKH là sử dụng chuyển động của cơ thể, đặc biệt là bàn tay, giúp người sử dụng tự tin hơn khi giao tiếp.

- *Rèn sự kiên nhẫn và tập trung:* học NNKH không khó nhưng đòi hỏi sự tập trung, tỉ mỉ và chính xác khi sử dụng.

CLB Ngôn ngữ ký hiệu Tp. Hồ Chí Minh

- *Giao tiếp với người khiếm thính*: học NNNH cũng là cách thể hiện lòng nhân ái, bạn có thể góp phần giúp những người khuyết tật hòa nhập với xã hội. Cộng đồng người câm điếc có rất nhiều khác biệt trong tư duy và lối sống. Do đó bạn sẽ khám phá rất nhiều điểm thú vị khi đến với loại ngôn ngữ này.

Ai “mang mùa xuân” cho những người sống trong im lặng?

Khi NNNH chưa ra đời; bị câm, điếc cũng đồng nghĩa với thất học. Bởi ngay cả triết gia Hy Lạp nổi tiếng thế giới Aristotle cũng cho rằng: người điếc không thể học, bởi lẽ họ không thể nghe.

Thế nhưng, vào thế kỷ 16, Geronimo Cardano, một bác sĩ người Ý đã mang đến tin vui cho những người câm điếc khi tuyên bố người điếc có thể giao tiếp được với mọi người thông qua một số ký hiệu chung. Năm 1620, quyển sách đầu tiên dạy NNNH cho người khiếm thính được xuất bản với bảng chữ cái gần như hoàn chỉnh, được xây dựng trên nền tảng những ký hiệu sẵn có đã được cộng đồng người khiếm thính sáng tạo theo bản năng.

Kể từ thế kỷ 18, NNNH phát triển vượt bậc với nhiều thành quả rực rỡ. Năm

1755: tại Pháp, linh mục Abbe Charles Michel de Lépée khai sinh và hoàn thiện hệ thống NNNH Pháp (FSL – Frech Sign Language), được sử dụng rộng rãi tại quốc gia này cho đến nay.

Đến năm 1817, FSL được Thomas Hopkins Galludet du nhập sang Mỹ và phát triển thành hệ thống NNNH Mỹ (ASL - American Sign Language). Ngày nay, ASL đã trở thành ngôn ngữ phổ biến thứ ba tại Bắc Mỹ (chỉ sau tiếng Anh và tiếng Tây Ban Nha).

Năm 1951, đại hội đầu tiên của Liên hiệp Người Điếc Thế giới (WFD) diễn ra tại Roma. Kể từ đó, NNNH bắt đầu được nhiều quốc gia trên thế giới nhìn nhận như ngôn ngữ chính trong cộng đồng người câm điếc. Người khiếm thính không còn phải cô đơn giữa thế giới không âm thanh.

NNKH của người Việt

Việt Nam bắt đầu chú ý hệ thống hóa NNNH quốc gia từ những năm 2000. Gần đây, nhiều câu lạc bộ, hội, nhóm... về NNNH đã hình thành và bước đầu tổ chức các lớp học nhỏ trong nỗ lực phổ biến rộng rãi NNNH như: CLB Ngôn ngữ ký hiệu của Hà Nội, CLB Ngôn ngữ ký hiệu Tp. Hồ Chí Minh...

Trong số nhiều NNNH địa phương được sử dụng tại Việt Nam thì NNNH của Hà Nội, Hải Phòng và Tp. Hồ Chí Minh là 3 loại thông dụng nhất. Tuy nhiên, hệ thống từ vựng, ngữ pháp của NNNH Việt Nam vẫn chưa hoàn chỉnh và chưa có một chuẩn thống nhất cho quốc gia.

Tài liệu học loại hình ngôn ngữ này cũng chỉ mới bắt đầu được công bố rộng rãi trong những năm gần đây. Trong đó có thể kể đến: bộ “Ký hiệu của người điếc VN” (3 tập) do Tổ chức phi chính phủ Pearl S Buck International (PSBI) đầu tư xây dựng, và Từ điển NNNH Việt Nam do trường Đại học Sư phạm Tp. HCM thực hiện với sự tài trợ của Samsung. Đây là 2 bộ tài liệu được biên soạn và chăm chút kỹ lưỡng, thích hợp cho cả những người tự học.

Năm mới này hãy thử làm việc mới! Xem qua vài “bí quyết” NNNH, đến với một câu lạc bộ tình nguyện nào đó, và thực hành với một nhóm bạn khiếm thính xem. Không nghe được hai tiếng “cảm ơn” đầu, nhưng bạn sẽ đón nhận những nụ cười như hoa mùa xuân.☐

Vui một chút

Bà mẹ đi làm, để hai đứa con nhỏ tự trông nhau ở nhà. Chiều về, bà lo lắng hỏi cậu con trai lớn:

- Em với con chơi vui chứ?
- Vâng, rất vui ạ! Cậu con trai cười toe toét.
- Chắc là hai anh em xem tivi?
- Vâng, nhưng chỉ lúc đầu thôi. Vì hai đứa đều xem chán các chương trình rồi.
- Vậy làm sao con với em vui về được suốt cả ngày? Bà mẹ tò mò ngạc nhiên.

Vui nhất

- Dạ, lúc đầu, chúng con xem phim hoạt hình Tom và Jerry, nhưng chúng con không thấy buồn cười. Sau đó chúng con xem phim hài Laurel và Hardy nhưng chúng con cũng không thấy buồn cười. Rồi chúng con xem Mr. Bean, vẫn chẳng thấy buồn cười gì cả. Chúng con nghĩ ra chuyện vào trong kho, ở đấy có một cái hộp nhỏ quần ruy-băng màu hồng, trong đó là những bức thư bố viết cho mẹ khi hai người chưa lấy nhau. Chúng con vừa đọc vừa cười bò ra...

(Sưu tầm)